

ولایت فقیہ

حکومت عالمان دین براساس کتاب آسمانی

جلال کارآمد

سرشناسه: کارآمد، جلال، ۱۳۵۳
 عنوان و نام پدیدآور: ولایت فقیه (حکومت عالمان دینی بر اساس کتاب آسمانی) / نویسنده: جلال کارآمد؛
 سرویراستار: مزگان مدیری؛ ویراستار: طاهره آشتیانی
 مشخصات نشر: تهران: آرمان رشد، ۱۳۹۸
 مشخصات ظاهری: ۳۵۷ ص، جدول
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۴۳-۰۱۲-۲
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
 یادداشت: کتابنامه: ص ۳۵۶-۳۵۷
 عنوان دیگر: حکومت عالمان دینی بر اساس کتاب آسمانی
 موضوع: ولایت فقیه (Wilayat al-faqih)
 موضوع: اسلام و دولت (Islam and State)
 موضوع: ولایت فقیه -- جنبه‌های قرآنی (Wilayat al-faqih - - Qur'anic Teaching)
 رده‌بندی کنگ: ۸/ BP۲۲۳
 رده‌بندی یویی: ۲۹۷/۴۵
 شماره کتابشناسی ما: ۵۹۷۱۵۶۶

ولایت فقیه

حکومت عالمان دینی بر اساس کتاب آسمانی

جلال کارآمد

مدیر اجرایی: سید سعید صالحی

شمارگان: ۳۰۰

نوبت و سال چاپ: اول - ۱۳۹۹

قیمت: ۷۷۰,۰۰۰ ریال

سرویراستار: مزگان مدیری

ویراستار: طاهره آشتیانی

گرافیکست و صفحه‌آرا: شیوا بهرامی

مدیر فنی: سحر عظیمی

آرمان رشد

تهران، خ انقلاب، بین خ دانشگاه و خ ابوریحان، پلاک ۱۱۸۲، طبقه ۱۰

info@armanroshd.com ✉

www.armanroshd.com 🌐

۷۶۴۸۶۰۱۳ ☎

۰۹۲۱۴۳۸۱۷۷۴ 📞

۱۳	سخن نگارنده
۱۷	نگاهی اجمالی به سیر موضوعات کتاب
	مقدمه: دریچه اول
۲۰	تاریخچه ولایت فقیه
۳۰	تبیین مسائل حکومت اسلامی پیش از انقلاب
۳۱	تبیین مسائل حکومت اسلامی پس از پیروزی انقلاب
۳۲	دیدگاه‌های امام خمینی (ره)
۳۵	خلاصه
	مقدمه: دریچه دوم
۳۸	یگانگی بی‌همتا
۳۸	معنا و مراتب توحید
۴۱	برخی از شاخه‌های توحید افغانی
۴۷	توحید و شرک در جهان امروز
۵۱	توحید و ولایت دو قلعه مستحکم الهی
۵۳	خلاصه
	درس اول: نیازهای بنیادین انسان
۵۶	سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی در
۵۷	نیازهای اساسی و بنیادین انسان
۶۰	افسردگی ناشی از پاسخ نادرست به نیازهای بنیادین
۶۱	چرا از زاویه نیازها وارد بحث شده‌ایم؟ (رابطه نیازهای انسان با توحید)
۶۳	عقل اولین هدیه الهی به انسان
۶۳	رابطه عقل با قلب و عمل صالح در رساندن انسان به کمال
۶۵	عقل و میزان توانایی‌های آن
۶۷	محدودیت‌های عقل
۶۸	نقش عقل در هدایت انسان و ارتباط آن با نبوت
۷۰	خلاصه
۷۰	معرفی منابع

درس دوم: شیوه پاسخ‌گویی خداوند به نیازهای بنیادین انسان

- ۷۲ سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی درس
- ۷۲ ارتباط با درس قبل
- ۷۳ هدایت عمومی
- ۷۳ تناسب میان هدف، خلقت و هدایت
- ۷۴ هدایت ویژه انسان
- ۷۴ نیاز انسان به هدایت
- ۷۶ هدف آفرینش انسان از دیدگاه قرآن
- ۸۱ خلاصه
- ۸۱ معرفی منابع

درس سوم: یک دین واحد به نام اسلام برای هدایت تمام انسان‌ها

- ۸۴ سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی درس
- ۸۴ ارتباط با درس قبل
- ۸۵ دین واحد یا ادین‌ها متفاوت؟
- ۸۵ ویژگی‌های فطری مشترک
- ۸۶ دین واحد
- ۸۷ علل آمدن پیامبران متعدد
- اگر خداوند یک دین برای انسان‌ها فرستاد است، چرا اکنون ادیان الهی مختلفی در جهان وجود دارد؟
- ۸۹ نمونه‌هایی از آیات قرآن کریم در ارتباط با امت واحد و دین واحد
- ۹۲ آخرین پیام‌آور
- ۹۷ ویژگی‌های دین اسلام که سبب انطباق آن با نیازهای متمدن‌رمان می‌شود
- ۱۰۲ خلاصه
- ۱۰۴ معرفی منابع

درس چهارم: قرآن، سند نبوت و قانون اساسی دین

- ۱۰۸ سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی درس
- ۱۰۹ ارتباط با درس قبل
- ۱۰۹ آشنایی اجمالی با قرآن
- ۱۱۲ چهارده قرن انتظار
- ۱۱۳ قرآن را بهتر بشناسیم
- ۱۱۷ تناسب معجزه با زمان
- ۱۱۸ سند و دلیل نبوت

۱۱۹	ختم نبوت و معجزه جاویدان
۱۲۰	بهترین کتاب دنیا
۱۲۳	امتیاز قرآن
۱۲۴	جنبه‌های اعجاز قرآن کریم
۱۳۲	امّی بودن پیامبر ﷺ و نوع اعجاز ایشان
۱۳۵	اعجاز عددی قرآن
۱۳۶	نمونه‌هایی از قضاوت صاحب نظران علم فصاحت و بلاغت
۱۴۰	نمونه‌ای از جاذبه و تأثیر قرآن بر مخاطبان
۱۴۲	دیدگاه دانشمندان درباره قرآن
۱۴۶	خلاصه
۱۵۳	معرفی منبع

	درس پنجم: قلمرو رسالت پیامبر ﷺ
۱۵۶	سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی درس
۱۵۷	ارتباط با درس قبل
۱۵۷	قلمرو رسالت پیامبر اکرم ﷺ
۱۶۱	تحلیلی کوتاه بر قلمرو سوم رسالت
۱۶۳	چرا ولایت و رهبری از ارکان دین اسلام است؟
۱۶۷	کلام حکیمانه
۱۶۹	ثمره بزرگ
۱۷۴	خلاصه
۱۷۴	معرفی منابع

	درس ششم: چگونگی تداوم رسالت بعد از پیامبر ﷺ
۱۷۶	سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی درس
۱۷۷	ارتباط با درس قبل
۱۷۷	موضوع درس در آیات ۵۹ و ۶۰ سوره نساء
۱۸۱	ضرورت تداوم سه قلمرو از مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ پس از رحلت ایشان
۱۸۲	چه کسی امام را معین می‌کند و چگونه می‌توان او را شناخت؟
۱۸۳	چگونگی معرفی امام از طریق قرآن و پیامبر ﷺ
۱۹۵	تفاوت اتمام و اکمال
۱۹۵	الّیوم چه روزی است؟
۱۹۶	پاسخ به چند سؤال در موضوع مراسم غدیر خم
۱۹۹	سخنان حضرت فاطمه سلام‌الله علیها درباره عترت و امامت

- ۲۰۱ نام «شیعه» از کجا پیدا شده است و چه رابطه‌ای با اسلام دارد؟
 ۲۱۰ خلاصه
 ۲۱۰ معرفی منابع

- درس هفتم: وضع فرهنگی و سیاسی عصر ائمه اطهار (ع)
 ۲۱۴ سؤال اصلی و هدف اصلی درس
 ۲۱۴ ارتباط با درس قبل
 ۲۱۸ تاریخچه‌ای از عصر امامت
 ۲۲۲ امت پیامبر اکرم (ص) بعد از ایشان چگونه عمل کردند؟
 ۲۲۳ بررسی مسائل و مشکلات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بعد از رحلت پیامبر (ص)
 ۲۳۱ خلاصه
 ۲۳۱ معرفی منابع

- درس هشتم: اقدامات ائمه اطهار (ع) در زمینه مسئولیت‌های مربوط به امامت
 ۲۳۴ سؤال اصلی و هدف اصلی درس
 ۲۳۴ ارتباط با درس قبل
 ۲۳۷ توضیحی در ارتباط با «ن» در آیه ۲۳ سوره شوری
 ۲۳۹ استمرار رسالت پیامبر (ص) در قالب امامت بر عهده اهل بیت (ع)
 ۲۳۹ اقدامات امامان معصوم (ع) برای انجام مسئولیت‌های امامت
 ۲۴۰ اقدامات مربوط به مرجعیت علمی
 ۲۴۸ اقدامات مربوط به ولایت ظاهری
 ۲۵۲ اقدامات مربوط به ولایت معنوی
 ۲۵۳ اسوه‌های جاوید
 ۲۵۵ خلاصه
 ۲۵۶ معرفی منابع

- درس نهم: خورشید پنهان
 ۲۵۸ سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی درس
 ۲۵۹ ارتباط با درس‌های قبل
 ۲۶۰ مقدمه
 ۲۶۱ سؤال اول: علت غیبت امام عصر (ع) چیست؟
 ۲۶۴ سؤال دوم: رهبری و امامت حضرت مهدی (ع) در عصر غیبت چگونه انجام می‌شود؟
 ۲۶۹ سؤال سوم: دوران غیبت چه زمانی پایان می‌یابد؟
 ۲۷۱ سؤال چهارم: چه کسانی می‌توانند یاران راستین امام باشند؟

۲۷۵

خلاصه

۲۷۵

معرفی منابع

درس دهم: در انتظار طلوع

۲۷۸

سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی درس

۲۷۹

ارتباط با درس قبل

۲۸۱

ارتباط آیات درس با محتوای درس

۲۸۱

آینده تاریخ

۲۸۲

شاهدی از قرآن در بیان تقابل حق و باطل

۲۸۳

مقایسه‌ای بین پیش‌بینی‌های حدیثی و کسانی که به خدا معتقد نیستند درباره آینده تاریخ

۲۸۴

موعود و موعود ادیان

۲۸۸

زنده بودن امام، مستلزم بسار طولانی ایشان است آیا عمری تا این حد طولانی برای

۲۸۸

یک انسان امکان‌پذیر است؟

۲۹۱

انتظار موعود، انسان منتظر و حاکم منتظر

۲۹۴

مسئولیت‌های منتظر

۲۹۵

جهانی شدن، جهانی سازی و مہویت

۲۹۵

جهانی شدن فرصت مناسبی برای جهانی سازی اندیشه اسلامی

۲۹۸

خلاصه

۲۹۸

معرفی منابع

درس یازدهم: تداوم امامت در عصر غیبت

۳۰۲

سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی درس

۳۰۳

ارتباط با درس قبل

۳۰۳

ضرورت تداوم امامت در قلمروهای سه گانه در عصر غیبت

۳۰۴

نمونه‌هایی از امدادها و هدایت‌های امام عصر (عج) با ولایت معنوی

۳۱۰

یادآوری مهم

۳۱۰

راه‌حل قرآن کریم و پیشوایان دین برای انجام دادن مرجعیت علمی و ولایت ظاهری امام

۳۱۱

در عصر غیبت

۳۱۴

شاهدی از قرآن

۳۱۸

دو کلمه حرف حساب

۳۱۹

«فقیه» و «ولایت فقیه» ودیعه الهی در قرآن کریم

۳۲۰

اثبات «ولایت فقیه» در پرتو عقل و قرآن

۳۲۴

ولایت فقیه در ادیان یهود و مسیح، قبل از اسلام به نقل از قرآن

شرایط مرجع

- ۳۲۵ راه‌های شناخت فقیه واجد شرایط
- ۳۲۶ روایتی دربارهٔ مراجعه به فقیه و تبعیت از وی
- ۳۲۷ منشأ اختلاف فتوا
- ۳۲۸ چند نکتهٔ ارزشمند
- ۳۲۹ پاسخ به چند سؤال
- ۳۲۹ راه بهره‌مندی از ولایت الهی و خروج از ظلمت‌ها به‌سوی نور در عصر غیبت چیست؟
- ۳۳۲ نکتهٔ پایانی: ولایت فقیه همان ولایت رسول الله ﷺ است
- ۳۳۳ خلاصه
- ۳۳۴ معرفی منابع

- درس نهم: ولایت فقیه، شکل حکومت اسلامی در عصر غیبت
- ۳۳۸ سؤال اصلی، هدف اصلی و اصطلاحات علمی درس
- ۳۳۹ ارتباط با درس قبل
- ۳۳۹ سؤال اول ولی فقیه چگونه برگزیده می‌شود؟
- ۳۴۱ تبیین یک واقعیت
- ۳۴۲ اصل ۱۰۷ قانون اساسی کشور که مربوط به انتخاب رهبر می‌شود
- ۳۴۲ بیانات مقام معظم رهبری دربارهٔ وزارت بر ولی فقیه
- ۳۴۳ فتوای امام خمینی (ره) دربارهٔ ولایت مطلقه فقیه
- ۳۴۴ سؤال دوم: میان انتخاب ولی فقیه و مرجع تنبیه چه تفاوتی وجود دارد؟
- ۳۴۴ سؤال سوم: آیا ولی فقیه و مرجع تقلید می‌تواند یکی باشد؟
- سؤال چهارم: میان نظام اسلامی و سایر حکومت‌های دموکراتیک (مردم‌سالار) چه تفاوتی وجود دارد؟
- ۳۴۵ سؤال پنجم: رابطهٔ رهبر با مردم چگونه باید باشد؟
- ۳۴۹ سؤال ششم: مردم نسبت به حکومت اسلامی چه مسئولیتی دارند؟
- ۳۵۲ سؤال هفتم: آیا تشکیل حکومت اسلامی در عصر غیبت می‌تواند در زمینه‌سازی حکومت جهانی ولی عصر ﷺ مؤثر باشد؟
- ۳۵۴ خلاصه
- ۳۵۶ معرفی منابع

بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله رب العالمين؛ والصلوة والسلام على سيدنا ونبينا وحبيب قلوبنا وطبيب نفوسنا وشفيع ذنوبنا أبي القاسم المصطفى، محمد، ﷺ وعلى اهل بيته الطيبين الطاهرين المعصومين ولعنة الله على اعدائهم اجمعين من الاولين والآخرين من الآن الى قيام يوم الدين.

جهت سلامتی و تعجیل در فرج آقا امام زمان و شادی روح مطهر، منور و مقدس عمه بزرگوارشان، حضرت زینب کبری «سلام الله علیها» صلواتی هدیه بفرمایید.

اللهم صل على محمد وآل محمد وعجل فرجهم.

موضوع ولایت فقیه، یکی از مهم ترین مضامین جامعۀ اسلامی است که طرح بحث و آموزش آن به ویژه برای نسل جوان و نیز عمده مردم، سیار ضروری می باشد؛ زیرا این اصل برگرفته از آیات قرآن و کلام نورانی معصوم علیه السلام است و به همین دلیل، مبنا و سنگ بنای نظام جمهوری اسلامی بوده و بر تمامی فرد فرد ایرانیان مسلمان انقلابی لازم است این اصل مهم و بنیادین را خوب شناخته و بر محور آن حرکت کنند.

از سوی دیگر، دشمنان اسلام و انقلاب به این نکته که منشأ پیدایش این انقلاب و استکبارستیزی آن، اصل ولایت فقیه است پی برده و برای مقابله و تخریب این ستون استوار، بعد از پیروزی انقلاب به طرق مختلف و با تبلیغات سوء و خلاف واقع، شبهاتی در زمینه آن مطرح و به مقابله با آن پرداختند.

در این میان، علما و دانشمندان بسیار از جمله فقهائ عالی قدر شیعه برای آگاهی بخشی به مردم و نیز دفاع از حریم ولایت به تشریح و تبیین این مسئله پرداخته و نوشته ها و کتب

بسیار ارزشمندی را تألیف و در اختیار عموم قرار دادند که مأجور است عندالله. لیکن اکثر قریب به اتفاق این کتب تخصصی بوده و شاید کتابی ویژه قشر جوان و عامه مردم کمتر به رشته تحریر درآمده باشد. لذا این حقیر با تجربه کسوت معلمی و ارتباط مستقیم با جوانان و نیز آحاد مردم در هیئات مذهبی ضمن بحث و گفت‌وگو در این زمینه به تهیه رساله‌ای به صورت سلیس و روان پرداخته و این مجموعه را تهیه نمودم.

خمیرمایه و چارچوب اصلی این کتاب برگرفته از کتب دینی و قرآن دوره متوسطه نظام بنیام و تربیت کشور ما بوده و به همین دلیل مطالب مطروح شده دور از ذهن نبوده و تمام مردم با این مطالب تقریب ذهنی داشته و با اندکی توجه و بازآوری آنچه در دوران تحصیل آموخته‌اند ضمن تجدید خاطرات دوران تحصیل با علاقه‌مندی به مطالعه کتاب حاضر رداشته که در یادگیری و فهم مطالب آن مؤثر خواهد بود.

درواقع با تمسک به دو اصل گرانبهای یادگار پیامبر عظیم‌الشان اسلام، حضرت محمد صلی الله علیه و آله یعنی قرآن و صلی الله علیه و آله است که آموزش و پرورش بذریع اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله را در دل و جان جوانان این سرزمین کاشید و نمونه بارز آن شهدای بزرگوار انقلاب و هشت سال دفاع مقدس و شهدای دفاع حرم است که با ارتباط و علقه بین آنان و روحانیت معظم و تمسک به مراجع عالی‌قدر به منصوص بنیان‌گذار جمهوری اسلامی حضرت روح‌الله (ره) و فرزند خلف آن امام روش خمینی یعنی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «مدظله‌العالی» پیوندی ناگسستنی بین ایشان و تقلید رهبری برخاسته از آن ایجاد که همین امر موجب تحکیم این نظام مقدس شده است.

هم‌چنین این فرایند نشان دهنده این حقیقت است که با تشکیل حکومت اسلامی است که تمام موفقیت‌های به‌دست‌آمده امروز و در سایه حکومت اسلامی است که احکام اسلامی در جامعه جاری و ساری می‌گردد و تا حکومت اسلامی نباشد احکام اسلامی نیز متولی نخواهد داشت.

در این میان آنچه بیش‌ازپیش نمایان می‌شود این نکته است که بهترین مجرا و روش

آموزش دین، از طریق آموزش و پرورش است که به حق، معلمان دلسوز نقش اساسی در آن داشته و توجه ویژه مسئولان نظام را به این قشر زحمت‌کش خاطر نشان می‌کند تا جایی که می‌توان اوج اهمیت این جایگاه را در کلام نورانی و فرمایش شنیدنی مقام معظم رهبری مشاهده نمود که فرمودند: «... همچنان که بارها گفته‌ایم و باز هم می‌گوییم، هر هزینه و بودجه‌ای که در آموزش و پرورش صرف می‌شود، در واقع سرمایه‌گذاری است...»^۱

مطالب این کتاب، بر آن است که طی یک سیر آموزشی قدم به قدم با استفاده از مستندات و استدلال‌ات عقلی، اعتقادی و روایی از قرآن و عترت، با طرح نیازهای بنیادین انسان از جمله «نیاز به هدایت» از طریق «نبوت و امامت» و نیز «ضرورت تداوم قلمرو رسالت پیامبر ﷺ بعد از رحلت ایشان در قالب امامت» ضمن بررسی سیر تاریخی اقدامات و تلاش‌های ائمه هدی علیهم‌السلام در احیای سیره و سنت پیامبر ﷺ و اجرای احکام الهی طبق دستورات قرآن و سیره نبوی به زمان غیبت خورشید دوازدهم، امام مهدی عجلیه‌الله تعالی فرجه‌ش برسد و تکلیف ولایت ظاهری و حکومت اسلامی در دوره غیبت کبری آن امام غایب از نظر را از منظر آیات و روایات بررسی و تبیین نماید تا بر همگان اثبات شود که ولایت فقیه، استمرار ولایت پیامبر و ائمه اطهار علیهم‌السلام بوده و راه راستین رسیدن به ظهور است و به نص کتاب هدایت‌گر قرآن، ولایت فقیه حاکم است عالمان دینی بر اساس کتاب آسمانی، امری رایج در تمامی ادیان و سفارش و خواسته خداوند در قرآن کریم است و یک ودیعه الهی در اختیار ما تا در سایه آن، زمینه و مقدمه ظهور منجی عالم بشریت، مهدی موعود عجلیه‌الله تعالی فرجه‌ش را فراهم نماییم. ان شاء الله.

احقر عباد الله و اقرب الم الی آثار رحمة الله

جلال کارآمد، محرم الحرام ۱۴۴۰

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار معلمان و فرهنگیان، ۹۵/۲/۱۳، حسینیه امام خمینی (ره)، پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، KHAMENEI.IR